

Genesis

Jonatan Habib Engqvist

Folder in conjunction with Exhibition
Genesis at Galleri Konstpidemin in
Göteborg, Sweden

Frågan om kreativitet är ett ständigt återkommande tema i Erla S. Haraldsdóttirs verk. Det kan sägas att hon oupphörligt ifrågasätter idén om konstnärens förmåga att skapa *ex nihilo* (ur intet) och den romantiska idén om "gudomlig inspiration". I många år har hon skapat imaginära system som verktyg för sina konstnärliga processer. Det framträder kanske som tydligast i hennes måleri. Grunden för hennes tillvägagångssätt har varit att skapa plats för konstnärlig frihet genom självpåtagna begränsningar, huvudsakligen genom användandet av instruktioner från vänner och kollegor eller genom system som frambringats för varje projekt. Motivet i varje verk skapas dessutom genom ett samplande av konsthistoriska referenser som i sin tur ofta ifrågasätter den västerländska konstens hegemoni. Den här utställningen är inget undantag. Som titeln antyder bygger utställningen huvudsakligen på skapelseberättelsen så som den återberättas i de monoteistiska abrahamitiska religionerna. Det är ett historiskt välbekant tema inom västerländsk kyrkokonst och ett återkommande tema när det gäller både uppdrag och självinitierade verk av konstnärer och konsthantverkare.

Utställningen utgår från en kompilation av medeltida ikonografi genom teckningar gjorda av isländska ritare mellan åren 1300 och 1500. De flesta konstnärer under medeltiden och den tidiga renässansperioden satte ihop modellstudier eller *exempla*. Få av dessa böcker har dock överlevt till våra dagar och numera finns det endast 30 sådana medeltida manuskript kvar. I Skandinavien har endast ett exemplar överlevt: *Íslenska teiknibókin* eller *Den isländska teckningsboken*. *Íslenska teiknibókin* sammanställdes och återpublicerades nyligen

på Island, och den målningsserie som utgör kärnan i Haraldsdóttirs utställning grundar sig på de sju illustrationer som beskriver de sju dagarna i skapelseberättelsen och som återfinns i denna bok. Konstnären approprierar både motivet i varje teckning och den "ram" eller det mönster som omsluter varje bild, en ram som i sin tur imiterar tidig islamsk konst och också återfinns på tarotkort. Haraldsdóttir har skapat sin egen skapelseberättelse genom att använda ramen kring de medeltida teckningarna som instruktion för sin egen serie målningar. Med sin karaktäristiska starka och rikliga färgpalett använder hon skapelseberättelsen för att skapa, samtidigt som hon reflekterar kring sina egna kreativa processer.

I Haraldsdóttirs målningar sammanflätas även mönstret i ramen med ett mönster som ndebele-folket i Sydafrika använder i pärlarbeten och muraler. Som i de flesta av Haraldsdóttirs målningar återfinns allehanda associativa och till synes eklektiska konsthistoriska referenser, från jugendstil, antika egyptiska reliefer, Michelangelos fresker och Katsushika Hokusais träsnitt till William Blakes mystiska akvareller och isländska målaren Þórarinn B. Þorlákssons karaktäristiska landskap. Flera av dessa referenser återfinns alltså även i Haraldsdóttirs måleri från de senaste åren och tycks utgöra ett slags metanarrativ som genomsyrar hennes praktik. *Genesis* består av sex målningar på 150 x 90 cm och en sista målning på 150 x 180 cm. Målningarna låter oss följa och känna igen element ur berättelsen om världens tillblivelse, och även ur Erla S. Haraldsdóttirs värld. Reflexer, vattenspeglar, tropiska växter, falkar och fisk blandas med ikonografiska motiv ur konsthistorien, isländska landskap och personliga ögonblicksfotografier. Varje målning, som för tankarna till kyrkans blyglasfönster, har

Genesis

Jonatan Habib Engqvist

Folder in conjunction with Exhibition
Genesis at Galleri Konstpidemin in
Göteborg, Sweden

komponerats på en komplementärfärgsgrundad undermålning som drar fram en lysande färgpalett som tycks glöda inifrån.

Till utställningen i Göteborg har Haraldsdóttir frambringat ytterligare konsthistoriska kullerbyttor. Alla de sju målningarna ackompanjeras av en mindre, frivolt målad och abstrakt komposition (30 x 30 cm och 30 x 50 cm), och tillsammans med fyra studenter har hon även skapat ett antal muralmålningar direkt på Konstpidemins väggar och som utgår från *Íslenska teiknibókin*. Den stora färgytan i bakgrunden är en förstoring av "Guds hand". De abstrakta måleriexperimenten har målats med överbliven färg från serien *Genesis*. Paletten som använts i dessa experiment, och, mer explicit, färgerna som används för att porträttera skaparens hand, pekar ut ännu ett återkommande tema i Haraldsdóttirs arbete – färgschemat som återfinns i sefiroterna. Detta schema återges i *Tree of Life* (livets träd); en sammansatt symbol som syftar till att representera kosmos i sin helhet och dess relation till människans själ. Färgsymbolism är viktigt i alla magiska system. I livets träd representerar varje bjärt färg ett mänskligt begrepp, samt de olika stegen i skapelsen och hur tingen framträder. De abstrakta målningarna påminner oss om hur den moderna konstens pionjärer och måleriet under det tidiga 1900-talet (exempelvis hos Kandinsky, Klimt, Malevich, Mondrian, Rothko eller Rozanova) delade ett gemensamt spirituellt incitament att utveckla en konst som uttryckte en verklighet bortom den materiella – ett medvetande likt de meditativa tillstånd som kan överskrida vardagens verklighet.

Det finns mycket information i de bilder som Haraldsdóttir presenterar, och mycket

information kan hämtas ur dem. Men i jämförelse med traditionen när det gäller konstverk som behandlar skapelseberättelsen, är den trankilitet som Haraldsdóttirs måleri utstrålar märkbar. Medan Gud i både *Íslenska teiknibókin* och hos Blake tillbringar sin sjunde dag med att välsigna, och Michelangelos sex målningar i taket i Sixtinska kapellet aldrig låter skaparen vila, är den sjunde dagen den mest betydande målningen i Haraldsdóttirs serie. Denna målning är dubbelt så stor som de övriga sex målningarna och utgör ett slags "altarstycke". Motivet i detta centralverk är baserat på ett lättjefullt smartphonefoto av konstnärens egna ben medan hon ligger i sängen. Det ramas in av ett mönster som verkar bestå av färgtuber och inrymmer hela färgspektret. Regnbågen står som symbol för den andra skapelsen, sinnebild för förbundet mellan Gud och allt liv på jorden (1:a Moseboken 9:17), men det är bakgrunden som omedelbart fångar uppmärksamheten. Här ser vi den stökiga lägenhetens vardag med en pensel nerstucken i blomstervasen och en skev ram på väggen.

Den teologiska diskursen kontrasterar idén om *creatio ex nihilo* med *creatio ex materia* (skapande ur någon form av förexisterande, evig materia) och *creatio ex deo* (skapande ur Guds väsen). Med denna sista målning i serien föreslår kanske Erla S. Haraldsdóttir en kombination av de tre. Kazimir Malevich hävdade att lättjan har kallats roten till all ondska, när lättjan i själva verket bör betraktas som "livets moder". Mladen Stilinović avslutar den numera ikoniska texten *Lovtal till Lättjan* (1993) med orden: "det finns ingen konst utan lättja". På liknande vis tycks Haraldsdóttir föreslå att den sjunde dagen inte är någon välförtjänt vila efter väl genomfört arbete. Det är den fullbordade kreativiteten.